

ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLARA KARŞILIK AYIRMADA TEMİNATLI KISIM SORUNU

*PROBLEM OF PROVISION FOR
GUARANTEED PART OF DOUBTFUL
RECEIVABLES*

Suat SARIGÜL (*)

ÖZ

Türk vergi sisteminde ticari kazançta tahakkuk esası geçerli olup satış bedeli tahsil edilmeden hasılat yazılmaktadır. Mükellefler tahakkuk eden bu satışlarının bedellerini bazen tahsil edememekte ancak tahsil edemedikleri bu bedeller için de vergi ödemekte ve finansal açıdan zor duruma düşebilmektedirler. Söz konusu zor durumlara karşı kanun koyucu, bu nitelikteki alacakların pasifte bir karşılık hesabında tutularak gider yazılmasına imkân vermiştir. Ancak şüpheli alacaklara karşılık uygulamasında yargının verdiği kararlar ile vergi idaresinin görüşleri bazen uyuşmamaktadır. Bu konulardan bir tanesi de şüpheli alacaklarda teminat kavramıdır ve hangi teminatların şüpheli alacak uygulamasında teminat kabul edilmesi gerektiği konusudur.

Anahtar Kelimeler: Teminat, şüpheli alacak, ticari kazanç, kefalet

ABSTRACT

The taxation of business income is constructed on accrual basis in the Turkish tax system, and therefore income is entered in the books and taxed accordingly before it is collected. Although some taxpayers never collect their receivables, they pay income or corporate tax regardless of collection, and hence might become subject to financial difficulties. Due to such difficulties, the lawmaker has allowed taxpayers to make provisions for their doubtful receivables. Nevertheless, the tax administration practices conflict with the tax jurisprudence occasionally. Two of these conflicting issues are the interpretation of the concept of guarantee in doubtful provisions and the fact that which of these guarantees should be regarded as guarantees in the implementation of doubtful receivables.

Key Words: Guarantee, doubtful receivables, business income, surety

(*) Vergi Müfettişi

1- GİRİŞ

Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla; dava veya icra safhasında bulunan alacaklar ile yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek kadar küçük alacaklar Vergi Usul Kanununun 323'üncü maddesine göre **şüpheli alacak sayılmaktadır**. Söz konusu şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre **pasifte karşılık ayrılabilir**. Ancak teminatlı alacaklarda karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder. Görüleceği üzere, şüpheli hale gelen alacaklarda karşılık sadece teminatsız kısma ayrılabilir. Ancak teminat kavramının ne olduğu, hangi teminatların şüpheli alacaklar için dikkate alınacağı hususunda mevzuatta netlik bulunmamaktadır. Hatta bazı yargı kararları ile vergi idaresinin görüşlerinin geliştiği durumlar da mevcuttur.

Çalışmamızın konusunu, karşılık ayrılması vergi kanunlarıncı kabul edilmeyen ve dolayısıyla dönem karına direk etki yapan şüpheli alacaklarda teminat kavramı ve uygulamadaki farklı görüşler oluşturacaktır.

2- TEMİNAT KAVRAMI ve ŞÜPHELİ ALACAKLARDA TEMİNATLI SAYILAN HALLER

2.1- Teminat Kavramı

Garanti ve güvence anlamlarına da gelen teminat, bir ticari ilişkide borç için, alacaklıya, borcun ödenmemesi durumunda paraya çevrilerek borca mahsup edilmek üzere verilen karşılıktır. Teminat nakdi veya aynı nitelikte olabileceği gibi şahsi kefalet niteliğinde de olabilir.

Para cinsinden verilen teminata nakdi teminat; mal veya eşya cinsinden verilen teminata aynı teminat, kefalet suretiyle üçüncü bir kişinin asıl borçlunun borcunu ödeyeceğine dair alacaklıya teminat vermesine ise **şahsi** teminat denilmektedir. Borca karşılık gayrimenkulün teminat gösterilmesine ipotek, resmi veya özel kuruluşlara verilen ve gerektiğinde herhangi bir şartla bağlı olmaksızın, tutarı verilen banka tarafından anında nakde çevrilebilme garantisi taşıyan mektuplara ise teminat mektubu adı verilmektedir.

Vergi kanunları açısından teminat müessesesi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunda düzenlenmektedir. Söz konusu Kanunun "Amme Alacaklarının Korunması" başlıklı ikinci bölümünde teminat hükümleri yer almaktadır. 10'uncu bakıldığında teminat olarak kabul edilecek değerler;

- a) Para,
- b) Bankalar tarafından verilen süresiz teminat mektupları,
- c) Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri (Hazine bonusu ve Devlet tahvilleri) veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler (nominal bedele faiz dahil edilerek ihraç edilmişse bu işlemlerde ana paraya tekabül eden satış değerleri esas alınır.)
- d) Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilecek milli şirketlerin hisse senetleri ve tahvilleri (Bu hisse senetleri ve tahviller, teminatın kabul edilmesine en yakın borsa cetvelleri üzerinden % 15 noksanıyla değerlendirilir.),
- e) Amme borçlusu veya borçlular lehine üçüncü şahıslar tarafından gösterilen ve alacaklı amme idarelerince haciz varakalarına istinaden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar şeklindedir.

Ayrıca Kanunun 11'inci maddesinde şahsi kefalet düzenlenmiş olup 10'uncu maddeye göre teminat sağlayamayanlar muteber bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu gösterebilmektedirler.

2.2- Şüpheli Alacaklarda Teminat Kabul Edilen Değerler

VUK'un 323'üncü maddesinde, teminatlı alacaklarda şüpheli alacak karşılığının teminattan geri kalan miktar için ayrılabilmesi belirtilmektedir. Dolayısıyla teminatlı alacakların sadece teminatsız kısımları için ayrılan karşılıklar diğer koşulların sağlanması şartıyla vergi kanunları açısından gider kabul edilebilmektedir.

Teminatlı alacaklar şüpheli alacak vasfını kaybettiğinden ihtiyati haciz, haciz ve gayrimenkul ipotegi alacak için teminat sağladığından karşılık ayrılamayacaktır.¹

a) Kefaletle Bağlı Alacaklar

Kefalet ilişkin hükümler Borçlar Kanununun² 581 ve müteakip maddelerinde yer almaktadır. Buna göre kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir. Bu sözleşme ile kefil, asıl borçlunun alacaklıya karşı, asıl borcun ifasından sorumlu olmayı taahhüt eder. Kefalet, kefil ile asıl borçlu arasındaki ilişkiden bağımsızdır.

Kefalet sözleşmesi, mevcut ve geçerli bir borç için yapılabilir. Ancak, gelecekte doğacak veya koşula bağlı bir borç için de, bu borç doğduğunda veya koşul gerçekleştiğinde hüküm ifade etmek üzere kefalet sözleşmesi kurulabilir. Yanılma veya ehliyetsizlik sebebiyle borçlunun sorumlu olmadığı bir borç için kişisel güvence veren kişi, yükümlülük altına girdiği sırada, sözleşmeyi sakatlayan eksikliği biliyorsa, kefaletle ilgili kanun hükümlerine göre sorumlu olur. Aynı kural, borçlu yönünden zamanaşımına uğramış bir borca kefil olan kişi hakkında da uygulanır. Kanundan aksi anlaşılmadıkça kefil, bu bölümde kendisine tanınan haklardan önceden feragat edemez.

Kefalet sözleşmesi, yazılı şekilde yapılmadıkça ve kefilin sorumlu olacağı azamî miktar ile kefalet tarihi belirtilmedikçe geçerli olmaz. Kefilin, sorumlu olduğu azamî miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması durumunda, bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısıyla belirtmesi şarttır.

Kendi adına kefil olma konusunda özel yetki verilmesi ve diğer tarafa veya bir üçüncü kişiye kefil olma vaadinde bulunulması da aynı şekil koşullarına bağlıdır. Taraflar, yazılı şekle uyarak kefilin sorumluluğunu borcun belirli bir miktarıyla sınırlandırmayı kararlaştırabilirler. Kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumluluğunu artıran değişiklikler, kefalet için öngörülen şekle uyulmadıkça hüküm doğurmaz.

VUK'un 323'üncü maddesinde teminatlı alacaklarda şüpheli alacak karşılığının teminattan geri kalan miktara uygulanabileceği hükme bağlanmıştır. Kanunda açıkça belirtildiği üzere, teminatlı alacakların sadece teminatsız kısımlarının şüpheli sayılması ve gider yazılması mümkündür. Dolayısıyla kefaletle bağlı alacakların şüpheli alacak uygulaması açısından teminatlı olarak kabul edilip edilmeyeceği konusu önem arz etmektedir. Bu konuda yargı tarafından verilmiş farklı kararlar mevcuttur.

¹ Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 12.04.2012 tarih ve 2002/35 Esas, 2002/186 sayılı kararı

² 04 Şubat 2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Danıştay 4. Dairesi E.2002/4579 K. 2004/355 sayı ve 2.3.2004 günlü kararı; “Kefilli alacaklarda kefaletin alacağı teminatlı kılmayacağı, asıl borçlu hakkında yapılan takip dolayısıyla şüpheli alacak karşılığı ayırma hakkının şahsi kefalet teminat olarak nitelendirilerek ortadan kaldırılamaz.” şeklindedir. Bu karara göre şahsi kefalet, teminat olarak kabul edilmemektedir.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu’nun, 12.04.2002 tarih ve E. 35, K. 186 numaralı kararı; “Yasa hükmü, teminatlı alacaklarda bu karşılığı teminattan geri kalan miktarla sınırlandırmakla; alacağın ipotek, haciz, rehin, kefil vs. suretlerle teminata bağlanmış olması halinde, şüpheli alacak karşılığı ayırlamayacağını kabul etmiş bulunmaktadır.” şeklindedir. Bu karara göre ise şahsi kefalet teminat olarak kabul edilmektedir.

Yukarıda birbirinden farklı iki karara bakıldığında şahsi kefaletin teminat olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda netlik bulunmamaktadır. Bizim bu konudaki görüşümüz kefalete bağlı alacakların teminatlı olduğu ve bu tür alacaklar için karşılık ayırlamayacağı şeklindedir. Şöyle ki; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun ikinci bölümü “Amme Alacaklarının Korunması” başlığıyla yer almaktadır. Alt başlık olan “I- Teminat hükümleri” başlığı altında da 9,10,11 ve 12. maddeler bulunmaktadır. Şahsi kefalet de teminat hükümleri başlığı altında düzenlendiğinden kanaatimizce şahsi kefaletler teminat olarak kabul edilmelidir ve söz konusu alacaklar için karşılık ayrılmamalıdır. Ancak vadesi dolan ve asıl borçlusundan tahsil edilemeyen alacaklara istinaden teminat olarak gösterilen kefilin ödeme yapamaması durumunda, her iki borçlu nezdinde dava veya icra takibinin başlatılması koşuluyla söz konusu alacaklar teminatsız olarak kabul edilebilir. Nitekim borçluların her ikisi için de dava veya icra safhasına geçilmiştir.

“Kefaletle bağlı olan alacaklarda asıl borçlunun yanı sıra kefil nezdinde de takibata geçilmiş olması gerekir. Ancak aynı teminattan farklı olarak asıl borçlusunun yanı sıra kefil hakkında da takibata geçilmiş olunmasına rağmen **takibatların sonuçsuz kalmış** ve alacakların tahsil edilememesi durumunda karşılık ayrılabilir.”³ şeklindeki görüşler mevcut olmakla birlikte takiplerin sonuçsuz kalması alacağı değersiz hale getireceği için dava veya icra takibine hem asıl borçlu hem de kefil için geçilmesinin yeterli olacağı kanaatindeyiz.

Burada özellik gösteren bir başka husus da adi ortaklıklardan olan alacaklardır. Bilindiği gibi adi ortaklığın borçlarından dolayı ortaklar şahsen ve müteselsilen sorumludurlar. Bu nedenle söz konusu ortaklıklardan olan alacakların teminatsız sayılabilmesi için, ortaklardan her biri hakkında takibat yapılması gerekir.⁴

Kollektif, komandit şirket gibi şahıs şirketlerinden olan alacaklarda, şüpheli alacak karşılığı ayırmak için şirket tüzel kişiliği adına takip yapılması gerekli ve yeterlidir. Ancak bu konuda hem şirket tüzel kişiliği ve hem de ortaklar hakkında takip yapılması ve bütün bu takiplerin semeresiz kalması gerektiği yönünde de görüşler mevcuttur. Ancak söz konusu tüzel kişilerle ortakları arasında Borçlar Kanununda tanımlanan mahiyette bir kefalet ilişkisinin mevcut değildir.⁵

³ YALÇIN, Hasan, Şüpheli Alacaklar ve Muhasebe Uygulaması, Yaklaşım Dergisi, Sayı 47

⁴ MAÇ, Mehmet, Adem KEFELİOĞLU, Şüpheli Alacak Karşılığı Uygulamasında Teminat Kavramı, Yaklaşım Dergisi, 2003

⁵ MAÇ, Mehmet, Adem KEFELİOĞLU, a.g.m.

b) Kamu Kurum ve Kuruluşlarından Olan Alacaklar

Kamu kurum ve kuruluşlarından olan alacaklar için şüpheli karşılık ayrılıp ayrılmayacağı konusunda temel unsur kamu kurumunun teminat olarak kabul edilip edilemeyeceğidir. Bu konuda da farklı görüşler mevcuttur.

Birinci görüşe göre; kamu idare ve müesseselerinden olan alacaklar için karşılık ayrılmayacağı yönündedir. Karşılık ayırmada temel unsur, alacağın tahsilinin şüpheli hale gelmesi nedeniyle zararın oluşma ihtimalidir. Kamu idare ve müesseselerinden olan alacağın tahsil edilememesi ve bu yüzden bir zararın oluşması ihtimal dışıdır. Alacağın çok ileriki tarihlerde tahsil edilecek olması da karşılık nedeni olarak düşünülemez.⁶

İkinci görüşe göre; kamu idare ve müesseselerinden olan alacaklar için de karşılık ayrılmayacağı yönündedir. Karşılık ayrılabilir alacakların borçlusunun niteliğinin önemi yoktur. Çünkü alacağı şüpheli hale getiren alacağın varlığının ihtilaflı olması veya takipte bulunulmasının ekonomik olmasıdır. Borçlunun ödeme kabiliyetinin olmaması daha çok değersiz alacaklar açısından önem taşır. Bu nedenle borçlusu kamu kurumu veya güçlü bir banka olan alacak için de karşılık ayrılabilir.⁷

İkinci görüşe destek olarak başka bir görüş ise, karşılık ayrılmasında esas alınan temel nokta, tahsilât konusunda şüphenin madde metninde düzenlendiği haliyle ortaya çıkmasıdır. Şüpheli alacaklarla değersiz alacaklar arasındaki temel ayrım tahsil imkânı noktasındadır. Değersiz alacaklar için hiçbir şekilde tahsil imkânı bulunmamasına rağmen; şüpheli alacaklarda küçük de olsa tahsil imkânı bulunmaktadır. Bu nedenle de değersiz alacaklar doğrudan zarar yazılırken şüpheli alacakların daha sonra tahsil edildiğinde gelir yazılabilmesini takip amacıyla karşılık ayırmak suretiyle zarar yazılması gerekmektedir. Dolayısıyla, **şüpheli alacak için karşılık ayrılmasında zararın gerçekleşmesini beklemek gerekmediğinden**, kamu kurumlarından olan alacak için karşılık ayrılmasında bir engel bulunmamaktadır.⁸ Ayrıca Danıştay 3'üncü Dairesinin 22.05.1990 tarih ve E.1989/4580 ve K.1990/1491 sayılı kararı; *“Devlete bağlı iktisadî kamu müesseselerinden olan alacak için şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir”* şeklindedir.

Ancak bizim görüşümüz birinci görüşle paralel niteliktedir ve kamu idare ve müesseselerinden olan alacaklar için karşılık ayrılmayacağı yönündedir. Nitekim karşılık ayırmada belirleyici öge gerçekleşmesi muhtemel bir zararın var olmasıdır. Kamu idare ve müesseselerinden olan alacağın zamanında tahsili gerçekleşmezse bu alacak tehlikeye düşmeyecektir. Alacak çok büyük bir olasılıkla sonraki zamanlarda tahsil edilecektir. Dolayısıyla söz konusu bu alacaklara karşılık ayrılması da mümkün değildir.

Vergi idaresinin görüşleri de kamu idare ve müesseselerinden olan alacaklar için karşılık ayrılmayacağı yönündedir. Şöyle ki;

Maliye Bakanlığının 29.06.1995 tarih ve 13000-220/7897 sayılı muktezası; *“Kamu idare ve müesseselerindeki alacaklar için karşılık ayrılması söz konusu olamaz. Çünkü kamu idare ve müesseselerinden alacağın tahsil edilmemesi mümkün değildir”* şeklindedir.

⁶ AKYOL, Mehmet Emin, Muzaffer KÜÇÜK, Vergi ve Muhasebe Uygulamaları, Yaklaşım Yayıncılık, 2013

⁷ ÖZYER, Mehmet Ali, Açıklama ve Örneklerle Vergi Usul Kanunu Uygulaması, HUD, Aralık 2004

⁸ BEYLİK, Ali, Kamu Kurumlarından Olan Alacaklar İçin Şüpheli Alacak Karşılığı Ayrılabilir Mi?, Yaklaşım, Ekim 2010

Ankara Vergi Dairesi Başkanlığının 21.02.2012 tarih ve 7986-282 sayılı özeldes; “.....bir alacağın şüpheli hale gelebilmesi için ya alacak dava veya icra safhasında bulunmalı ya da yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklardan oluşmalıdır. Şüpheli alacak karşılığı ayrılmasındaki temel unsur oluşması beklenen bir zararın varlığıdır. Kamu idare ve müesseselerinden kaynaklanan bir alacağın zamanında tahsil edilememesi durumunda, bu alacağın tahsilinin imkânsız hale geldiği düşünülerek ya da tahsili mümkün olamayacağı kanaati ile dönemsellik ilkesi gereği söz konusu alacakların şüpheli alacak olarak değerlendirilip karşılık ayrılması kamu idare ve müesseselerinin borçlarını ödememesi düşünölmeyeceğinden söz konusu olamaz. Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre, şirketinizin kamu kurum ve kuruluşlarından olan doğalgaz alacakları için şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün değildir.” şeklindedir.

c) Menkul Rehni veya Gayrimenkul İpoteği Şeklindeki Aynı Teminata Bağlanmış Alacaklar

Menkul rehni veya gayrimenkul ipoteği şeklindeki aynı teminata bağlanmış alacaklar için karşılık ayrılmaz. Dolayısıyla temlik, garanti mektubu, ipotek, haciz ve benzeri teminatlı alacaklar üzerinden karşılık ayrılması mümkün değildir.⁹

d) Haciz Suretiyle Teminata Bağlanan Alacaklar

Haciz, alacaklının para alacağının zamanında ödenmesinin güvence altına alınması için borçlunun mallarına geçici olarak hukuken el konulmasıdır. Alacaklı genel olarak borçlunun borcunu zamanında ödeyeceği konusunda şüpheli ise o halde öncelikle borçlunun taşınır ve taşınmaz mallarını haczettirerek sonrasında icra takibi veya alacak davası açacaktır. Kamu alacaklarının haciz yolu ile takibi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre, kamu alacakları dışındaki alacakların takibi ise İcra İflas Kanunu hükümlerine tabidir.

İcra İflas Kanunu hükümlerine göre borçlunun vadesinde borcunu ödememesi nedeniyle yapılan haciz işlemi sonucunda, alacağın teminatlı sayılıp sayılmayacağı yönünde farklı yargı kararları bulunmaktadır.

Danıştay 4’üncü Dairesinin 17.01.1984 tarih ve E.1983/679 ve K.1984/204 sayılı kararı; “...haciz yoluyla teminat altına alınmış olan alacak için karşılık ayrılamayacağı” şeklindedir.

Danıştay 4’üncü Dairesinin 05.11.1975 tarih ve E.1975/1381 ve K.1975/2818 sayılı kararı “...konkordato sebebiyle karşılık ayrılarak zarara atılan şüpheli alacakların, konkordato sonucu teminata bağlanmaları halinde, şüpheli alacaklardan çıkarılarak o yıl kârına ilâve edilmek suretiyle tashih edilmeleri gerektiği” şeklindedir.

Danıştay 3’üncü Dairesinin 22.05.1990 tarih ve E.1989/4580 ve K.1990/1491 sayılı kararı; “Borçlunun mallarına haciz veya ihtiyati haciz konması, alacağı teminatlı kılmaz. Alacak için karşılık ayrılmasını engellemez.” şeklindedir.

Yukarıda farklı yargı kararları mevcut olmasına rağmen vergi idaresinin görüşü haciz suretiyle teminata bağlanan alacaklar için karşılık ayrılamayacağı yönündedir. Şöyle ki Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığının 19.06.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.38.15.02-105[VUK-21-228]-78 sayılı özeldesin-

⁹YILDIRIM, Ali Haydar, Son Şekliyle Amortisman Uygulamaları, Yaklaşım Yayıncılık, 2014

de; “.... Şüpheli alacak uygulamasında teminat sayılan haller arasında bulunan (alacaklının alacağı-
nın tahsili için icra daireleri aracılığıyla uygulanan) hacizler, alacağın tahsilinin kuvvetle muhtemel
olduğunu ve alacağın teminatsız kalmadığının göstergesi olarak değerlendirilmekte olup, borçlula-
rın mal, hak veya alacaklarına haciz konulması suretiyle söz konusu alacağın haciz konulan kısmı
teminatlı hale gelmektedir. Yukarıda yapılan açıklamalara göre, alacaklıların alacaklarının tahsili için
borçluların mallarına icra daireleri aracılığıyla uygulattığı hacizler Vergi Usul Kanununun 323 üncü
maddesi kapsamında teminat kapsamında kabul edileceğinden, alacakların hacze konu edilmiş kısmı
için şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmamaktadır. Ancak, değerlendirme günü itibariyle
söz konusu alacağın (ihtiyati/kesin haciz konulmak suretiyle elde edilen) teminatı aşan kısım itibariyle
anılan maddedeki şartların oluşması halinde şüpheli alacak olarak değerlendirmeye tabi tutulabilmesi
imkân dahilindedir.” şeklinde görüş beyan edilmektedir.

Vergi idaresinin görüşü yukarıda yer almakla beraber her yapılan haczin alacağı teminatlı hale
getirdiğini söylemek mümkün olmayacaktır. Haczedilen kıymetlerin borcu karşılayabilecek ekonomik
değere sahip olup olmadığı ancak haczedilen kıymetlerin nakde çevrilmesi aşamasında ortaya çıka-
caktır. Bundan dolayı haciz işleminin alacağı teminatlı hale getirmesi olasılığının her olayın özelliğine
göre ayrı değerlendirilmesi daha doğru yaklaşım olacaktır.¹⁰

e) Teminat Mektubuna Bağlı Alacaklar

Borçlunun muhataba karşı yüklendiği bir edimin yerine getirilmesini garanti etmek üzere, banka
tarafından lehtara verilen, almak için herhangi bir taşınmazı teminat olarak gösterme zorunluluğu
bulunmayan mektup teminat mektubu olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu mektup garanti fonksi-
yonunu yerine getirdiğinden teminat mektubuna bağlanmış alacaklar için karşılık ayrılamayacaktır.

Mahkemenin ihtiyati tedbir kararı ile teminat mektuplarının tahsilinin durdurulması üzerine mü-
kellefin şüpheli ticari alacak karşılığı ayırıp ayıramayacağı konusunda İstanbul Vergi Dairesi Başkanlı-
ğının 05.04.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.19.02-019.01-237 sayılı özelgesinde; “....şüpheli alacak
dolayısıyla karşılık ayrılabilmesi için alacağın teminatsız olması gerekmektedir. Kira alacağınıza ilişkin
teminat mektuplarının, kiracının kira borcunu ödememesi nedeniyle paraya çevrilmesi, mahkemenin
ihtiyati tedbir kararı ile durdurulmuş olsa bile, teminat altına alınmış alacaklar için karşılık ayrılması
mümkün olmadığından, teminata bağlanan bu alacağınız için şüpheli alacak karşılığı ayrılması müm-
kün değildir.” şeklinde görüş belirtilmiştir.

3- SONUÇ

Şüpheli alacak karşılığı ayrılmasında teminatlı kısım ve teminatın hangi unsurlardan oluşacağı
tartışmalı konulardan biridir. Kefaletle bağlı alacakların, kamu kurum ve kuruluşlarından olan ala-
cakların, haciz suretiyle teminata bağlanan alacakların teminatlı alacak kapsamında değerlendirilip
değerlendirilmeyeceği farklı yargı kararlarından da anlaşılacağı üzere açık değildir. Her ne kadar vergi
idaresi özelgelerle görüşünü beyan etse de bu konuda ek açıklamalara ihtiyaç bulunduğu kanaatinde-
yiz. Nitekim teminatlı kısmın belirlenmesi işletmelerin dönem kar zararını doğrudan etkilemektedir.

¹⁰ YILDIRIM, Ali Haydar, a.g.e.

KAYNAKÇA

- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun
- 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
- AKYOL, Mehmet Emin, Muzaffer KÜÇÜK, Vergi ve Muhasebe Uygulamaları, Yaklaşım Yayıncılık, 2013
- BEYLİK, Ali, Kamu Kurumlarından Olan Alacaklar İçin Şüpheli Alacak Karşılığı Ayrılabilir Mi?, Yaklaşım, Ekim 2010
- MAÇ, Mehmet, Adem KEFELİOĞLU, Şüpheli Alacak Karşılığı Uygulamasında Teminat Kavramı, Yaklaşım Dergisi, 2003
- ÖZYER, Mehmet Ali, Açıklama ve Örneklerle Vergi Usul Kanunu Uygulaması, HUD, Aralık 2004
- YALÇIN, Hasan, Şüpheli Alacaklar ve Muhasebe Uygulaması, Yaklaşım Dergisi, Sayı 47
- YILDIRIM, Ali Haydar, Son Şekliyle Amortisman Uygulamaları, Yaklaşım Yayıncılık, 2014
- <http://www.bumindogruseoz.com>